

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ - ΕΣΠΑ

**ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10 Αθήνα
Ταχ. Κώδικας : 105 63
Πληροφορίες : Ε. Στουραϊτης,
Ζ. Γεωργοπούλου
Τηλ: 210 3742073, 210 3742085
Fax : 210 3742063
E-mail : stateaid_unit@mnec.gr

Αθήνα, 13-5-2016
Αριθ. Πρωτ.: 49939/ΕΥΚΕ1942

Προς: Πίνακα Αποδεκτών

(ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ)

**ΘΕΜΑ: ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ**

Στο πλαίσιο υλοποίησης των δράσεων της RIS3 στα Ε.Π. η υπηρεσία μας εξέδωσε και απέστειλε στις Ε.Υ.Δ. με το με αρ. πρωτ. 115970/ΕΥΚΕ203/13-11-2015 έγγραφο Οδηγό «Κρατικές ενισχύσεις και RIS3». Σε συνέχεια του Οδηγού αυτού και λαμβάνοντας υπ' όψιν τα ερωτήματα Ε.Υ.Δ και τις διευκρινίσεις της Ε.Ε. σε σεμινάριο «State Aid in RDI projects co-financed from the ESIF» στο παρόν έγγραφο αναλύονται οι δυνατότητες που υπάρχουν προκειμένου μία δημόσια χρηματοδότηση σε ερευνητικό οργανισμό (εφεξής Ε.Ο.) ή/και ερευνητική υποδομή (εφεξής Ε.Υ.) να μπορεί να θεωρηθεί ως μη κρατική ενίσχυση. Τονίζεται ότι το παρόν έγγραφο δεν αφορά σε καμία περίπτωση τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων για δράσεις έρευνας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Ε.Ο./Ε.Υ. ΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ

Σύμφωνα με τη νομολογία προκειμένου μια ενίσχυση να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, απαιτούνται σωρευτικά τα εξής: ύπαρξη μιας επιχείρησης, δυνατότητα καταλογισμού του μέτρου στο Δημόσιο, χορήγηση πλεονεκτήματος, επιλεκτικότητα του μέτρου και τις δυνητικές επιπτώσεις της στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές εντός της Ένωσης. Ως επιχειρήσεις ορίζονται, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΚ, οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει, τον τρόπο χρηματοδότησής τους και από το εάν έχουν ή όχι κερδοσκοπικό σκοπό. Το μόνο καθοριστικό κριτήριο που λαμβάνεται υπόψη είναι εάν η οντότητα ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Ως οικονομική δραστηριότητα λογίζεται κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά.

Για τις δράσεις Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΑΚ) και για τους οργανισμούς ερευνών και διάχυσης γνώσης και τις ερευνητικές υποδομές σύμφωνα με το σημείο 19 της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία» (2014/C 198/01) θεωρούνται ως μη οικονομικής φύσης οι εξής δραστηριότητες:

α) κύριες δραστηριότητες ερευνητικών οργανισμών και ερευνητικών υποδομών, και ιδιαίτερα:

- δραστηριότητες εκπαίδευσης για την εξασφάλιση περισσότερων και πιο ειδικευμένων ανθρώπινων πόρων.

- ανεξάρτητη Ε&Α για περισσότερη γνώση και καλύτερη κατανόηση,

- ευρεία διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε μη αποκλειστική και χωρίς διακρίσεις βάση.

β) δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης, όταν το σύνολο των κερδών από τις δραστηριότητες αυτές επανεπενδύεται στις κύριες δραστηριότητες του ερευνητικού οργανισμού ή της ερευνητικής υποδομής.

Επίσης σύμφωνα με το σημείο 20 της Ανακοίνωσης Ε.Ε. (2014/C 198/01):

Σε περίπτωση που ένας ερευνητικός οργανισμός ή μια ερευνητική υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές, όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες. Εάν ο ερευνητικός οργανισμός ή η ερευνητική υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η χρηματοδότησή του/της μπορεί να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα είναι αμιγώς επικουρική, δηλαδή συνδέεται άμεσα με τη δραστηριότητα του ερευνητικού οργανισμού ή της ερευνητικής υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση του/της, και είναι περιορισμένου πεδίου εφαρμογής. Για τους σκοπούς του παρόντος πλαισίου, η Επιτροπή θα θεωρεί ότι όντως πρόκειται για την ως άνω περίπτωση όταν οι οικονομικές δραστηριότητες καταναλίσκουν ακριβώς τους ίδιους πόρους (όπως υλικό, εξοπλισμό, εργασία και σταθερό κεφάλαιο) με τις μη οικονομικές δραστηριότητες και η δυναμικότητα που διατίθεται κάθε έτος για τέτοιου είδους οικονομικές δραστηριότητες δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας του φορέα.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Α) Όσον αφορά τη δημόσια χρηματοδότηση για κατασκευή νέας ή επέκταση υφιστάμενης Ερευνητικής Υποδομής, εφόσον πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις του σημείου 19 της Ανακοίνωσης της Ε.Ε. και η ερευνητική υποδομή χρησιμοποιείται μόνο για μη οικονομικές δραστηριότητες, η χρηματοδότησή της θεωρείται ως μη κρατική ενίσχυση.

Β) Όταν η Ε.Υ. ασκεί τόσο μη οικονομικές όσο και οικονομικές δραστηριότητες αλλά: i) η κύρια δραστηριότητα της Ε.Υ. εμπίπτει εντός των αναγραφόμενων στο σημείο 19.α της Ανακοίνωσης Ε.Ε. (2014/С 198/01) ii) οι οικονομικές δραστηριότητες είναι αμιγώς επικουρικές, συνδέονται άμεσα με τη δραστηριότητα της ερευνητικής υποδομής και είναι απαραίτητες για αυτήν, iii) καταναλίσκουν τους ίδιους ακριβώς πόρους με τις μη οικονομικές και iv) είναι σε μικρό ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας του φορέα τότε η χρηματοδότησή της Ε.Υ. δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.

Προκειμένου να γίνει χρήση της παραπάνω πρόνοιας εκτός των ανωτέρω προϋποθέσεων που θέτει το σημείο 20 της Ανακοίνωσης Ε.Ε. (2014/С 198/01) θα πρέπει να διευκρινιστούν τα ακόλουθα:

i) Η μέτρηση της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας, σύμφωνα με τις διευκρινίσεις της Ε.Ε., δεν γίνεται με οικονομικά στοιχεία αλλά με στοιχεία όπως αριθμός ωρών απασχόλησης εξειδικευμένου προσωπικού, ώρες χρήσης εξοπλισμού κ.λ.π.. Η Ε.Ε. δεν έχει προσδιορίσει ακριβώς συγκεκριμένους τρόπους μέτρησης της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας και είναι στην ευχέρεια της Διαχειριστικής Αρχής να προσδιορίσει στο πλαίσιο της πρόσκλησης, με ποιον τρόπο και με βάση ποια στοιχεία θα γίνεται ο υπολογισμός.

ii) Ο φορέας χορήγησης της ενίσχυσης, στο πλαίσιο πρόσκλησης για δημόσια χρηματοδότηση για κατασκευή νέας ή επέκταση υφιστάμενης Ερευνητικής Υποδομής, πρέπει να λαμβάνει από τον δικαιούχο της ενίσχυσης επιχειρησιακό σχέδιο από το οποίο να προκύπτει η χρήση που θα έχει η υποδομή έπειτα από την κατασκευή / επέκτασή της και στο σχέδιο αυτό να αναφέρονται τα ποσοστά χρήσης της για μη οικονομικές και οικονομικές δραστηριότητες σε ετήσια βάση από την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου έργου και μετά. Σε περίπτωση που διαπιστώνεται, στη βάση των ετήσιων προβλέψεων του επιχειρησιακού σχεδίου, ότι υπάρχει ενδεχόμενο σε δεδομένη χρονική στιγμή οι οικονομικές δραστηριότητες να υπερβούν το 20 % της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας, τότε πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή, από τον φορέα χορήγησης της ενίσχυσης, μηχανισμός παρακολούθησης και ανάκτησης (claw – back mechanism) με τον οποίο θα μπορεί να ανακτάται το τμήμα της δημόσιας χρηματοδότησης το οποίο αφορά σε οικονομική δραστηριότητα, καθώς εφόσον η οικονομική δραστηριότητα υπερβαίνει το 20% τότε παύει να θεωρείται επικουρική και υπόκειται πλέον στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Γ) Στην περίπτωση που ο ίδιος φορέας ασκεί δραστηριότητες οικονομικής και μη οικονομικής φύσης, προκειμένου η δημόσια χρηματοδότηση των μη οικονομικών δραστηριοτήτων να μην θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση πρέπει τα δύο είδη δραστηριοτήτων, καθώς και οι δαπάνες, η χρηματοδότηση και τα έσοδά τους, να διαχωρίζονται σαφώς και με λογιστική παρακολούθηση, ώστε να αποφεύγεται ουσιαστικά η επιδότηση της οικονομικής δραστηριότητας να καλύπτεται από την επιδότηση της μη οικονομικής (σταυροειδής επιδότηση). Αποδεικτικά στοιχεία για την τήρηση της προβλεπόμενης κατανομής των δαπανών, της χρηματοδότησης και των εσόδων μπορεί να συνιστούν οι ετήσιες

οικονομικές καταστάσεις του οικείου φορέα. Επισημαίνεται ότι η έλλειψη σαφούς διαχωρισμού καθιστά το σύνολο των δραστηριοτήτων του φορέα εντός του πεδίου εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με το σημείο 18 της Ανακοίνωσης Ε.Ε. (2014/C 198/01).

Δ) Όταν μια ερευνητική υποδομή θα χρησιμοποιηθεί για δραστηριότητες και οικονομικής και μη οικονομικής φύσης και οι δραστηριότητες οικονομικής φύσης δεν μπορούν να θεωρηθούν επικουρικές τότε το τμήμα των μη οικονομικών δραστηριοτήτων θεωρείται μη κρατική ενίσχυση ενώ το τμήμα των οικονομικών δραστηριοτήτων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων κρατικών ενισχύσεων και μπορεί να ενισχυθεί με το άρθρο 26 του Καν. 651/2014 «Επενδυτικές Ενισχύσεις για ερευνητικές υποδομές» σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου αυτού και του Κανονισμού όπως έχουν αναλυτικά αναφερθεί στον Οδηγό «Κρατικές ενισχύσεις και RIS3».

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΩΣ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΣΕ Ε.Ο. ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ή ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΣΜΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η χρηματοδότηση διεξαγωγής έρευνας από Ε.Ο. για λογαριασμό επιχειρήσεων, καθώς και η περίπτωση συνεργασίας του Ε.Ο. με επιχειρήσεις, οι οποίες επηρεάζουν τους στόχους της έρευνας της εν λόγω συνεργασίας, θεωρούνται γενικά ότι υπόκεινται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

Ωστόσο όταν ένας Ε.Ο. πληροί τα κριτήρια των σημείων 19 ή 20 του Πλαισίου ΕΑΚ, όπως προαναφέρθηκαν πριν, τότε μπορεί να θεωρηθεί ότι η χρηματοδότηση του Ε.Ο. δεν υπόκειται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Παραδείγματος χάριν για Ε.Ο. με κύρια δραστηριότητα που εμπίπτει στο σημείο 19.1 όταν το σύνολο των κερδών του Ε.Ο. από δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης επανεπενδύεται στις κύριες δραστηριότητες του οι οποίες είναι μη οικονομικές ή όταν τα αποτελέσματα της έρευνας διαχέονται ευρέως σε μη αποκλειστική και χωρίς διακρίσεις βάση.

Επίσης μπορεί να θεωρηθεί ότι η χρηματοδότηση του Ε.Ο. δεν υπόκειται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, όταν ένας Ε.Ο. μετακυλύει στους τελικούς αποδέκτες (επιχειρήσεις) το οποιοδήποτε πλεονέκτημα (βλ. Οδηγός Κρατικές Ενισχύσεις και RIS3 κεφ. 2) προκύπτει μέσω της χρηματοδότησης αυτής όπως π.χ. την μετακύλιση του (ποσοτικοποιημένου) πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις μέσω μειωμένων τιμών η οποία οφείλει να εξασφαλίζεται με την ύπαρξη κατάλληλου μηχανισμού.

Με βάση τα παραπάνω είναι απαραίτητο στο πλαίσιο έκδοσης προσκλήσεων να εξετάζεται κατά πόσον μπορούν να πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις από τους Ε.Ο. προκειμένου να μην θεωρείται η χρηματοδότηση αυτή κρατική ενίσχυση και να μην αντιμετωπίζουν προβλήματα οι Ε.Ο./Ε.Υ με την πλήρωση των προϋποθέσεων του σημείου 20 της Ανακοίνωσης Ε.Ε. (2014/C 198/01) όταν αυτό απαιτείται.

Όταν δεν πληρούνται τα ανωτέρω τότε οι δραστηριότητες διεξαγωγής έρευνας από Ε.Ο. για λογαριασμό επιχειρήσεων ή συνεργασίας του Ε.Ο. με επιχειρήσεις υπόκεινται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων και οι Ε.Ο. μπορούν να ενισχυθούν με άρθρα του Καν. 651/2014 σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του Κανονισμού όπως έχουν αναλυτικά αναφερθεί στον Οδηγό «Κρατικές ενισχύσεις και RIS3».

Επισημαίνεται ότι, όταν ένας Ε.Ο. συμμετέχει π.χ. σε μία συνεργασία με επιχείρηση, εξετάζεται αυτή καθαυτή η ενισχυόμενη δραστηριότητα. Εφόσον αυτή μπορεί να υπαχθεί στις μη οικονομικές δραστηριότητες του Ε.Ο. (σύμφωνα με όλα τα προαναφερόμενα στοιχεία) τότε η χρηματοδότηση του Ε.Ο. μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, ανεξάρτητα από τα συνολικά ποσοστά δραστηριοποίησης του Ε.Ο. σε οικονομικές και μη οικονομικές δραστηριότητες, τα οποία στην περίπτωση αυτή δεν εξετάζονται. Παραδείγματος χάριν χρηματοδότηση για συνεργασία επιχείρησης με Ε.Ο. ο οποίος ασκεί συνολικά 70% μη οικονομικές (σύμφωνα με σημείο 19 της Ανακοίνωσης Ε.Ε. (2014/C 198/01)) και 30% οικονομικές δραστηριότητες, και όπου το σύνολο των κερδών του Ε.Ο. από την συγκεκριμένη δραστηριότητα συνεργασίας (π.χ. μεταφορά γνώσης) επανεπενδύεται στις κύριες δραστηριότητες του, οι οποίες είναι μη οικονομικές, μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Τέλος υπενθυμίζουμε την δυνατότητα του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) να διαχειρίζεται τις δράσεις είτε είναι κρατική ενίσχυση και προς τον Ε.Ο./Ε.Υ. και την επιχείρηση είτε είναι δράση που αποτελεί κρατική ενίσχυση μόνο για την επιχείρηση και όχι για τον Ε.Ο./Ε.Υ. με πλήρη υλοποίηση των δράσεων μέσω αυτού και στις 2 περιπτώσεις.

Οι Ε.Υ.Δ. στις οποίες αποστέλλεται το παρόν παρακαλούνται όπως τον κοινοποιήσουν στους φορείς αρμοδιότητας τους οι οποίοι εμπλέκονται στην υλοποίηση των δράσεων RIS3.

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ & ΕΣΠΑ**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΡΚΟΛΗΣ

Εσωτερική διανομή:

- Γρ. Υπουργού κ. Γ. Σταθάκη
- Γρ. Υφυπουργού κ. Αλ. Χαρίτση
- Γρ. Γ.Γ. Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ κ. Π. Κορκολή
- Γρ. Ειδικής Γραμματέως Διαχ. Τομεακών Ε.Π. του ΕΤΠΑ και Τ.Σ. κα Ε. Φωτονιάτα
- Γρ. Ειδικού Γραμματέα Διαχ. Τομεακών Ε.Π. του ΕΚΤ κ. Γ. Ιωαννίδη
- Γρ. Προϊσταμένου ΕΑΣ κ. Γ. Φίρμπα
- Ε.Υ.Σ.Α.Α.
- Ε.Υ.Θ.Υ.
- Ε.Υ. Αρχή Πιστοποίησης
 - Ε.Υ.Σ.Ε.
 - Ε.Υ.Κ.Ε.
 - Ε.Υ. Ο.Π.Σ.

Πίνακας Αποδεκτών

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΜΕΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία», Λεωφ., Μεσογείων 56, 115 27 Αθήνα
Προϊσταμένη κα Α. Φέτση
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "Υποδομές Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη", Κόνιαρη 15, 114 71 Αθήνα
Προϊσταμένη κα Ζ. Παπασιώπη
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. « Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα», Θεοφιλοπούλου & Μεναίχμου 18, 117 43 Αθήνα
Προϊσταμένη Δ.Α. , κα Αναστασία Καρκούλη
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. " Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση", Κωνσταντινουπόλεως 45-49, 118 55 Αθήνα
Προϊστάμενο κ. Σοφοκλή Γώγο
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Εδαφικής Συνεργασίας, Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65, 57001 Θεσσαλονίκη
Προϊστάμενη κ. Ελ. Κατσιγιάννη

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Ηροδότου 20, 691 00 Κομοτηνή
Προϊστάμενο κ. Βασίλειο Πιτσινίγκο
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65, 570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης
Προϊσταμένη κα Αγγελική Ωραιοπούλου
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΥΔΕΠ Δ. Μακεδονίας Διοικητήριο -ΖΕΠ, 501 00 Κοζάνη
Προϊστάμενο κ. Χαράλαμπο Κιουρτσίδη
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ηπείρου, 8ης Μεραρχίας 5-7, 45 445 Ιωάννινα
Προϊσταμένη κα Ευγενία Παπανικολάου
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Θεσσαλίας, Σωκράτους 111, 413 36 Λάρισα
Προϊσταμένη κα Μελοπομένη Σαραφίδου
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, Εθν. Παλαιοκαστρίτσας Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα
Προϊστάμενο, κ. Πέτρο Οικονόμου

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, ΝΕΟ Πατρών - Αθηνών 28, 26441 Πάτρα
Προϊσταμένη κα Άλκηστη Σταθοπούλου
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, Υψηλάντου 12, 351 00 Λαμία
Προϊστάμενο κ. Κώστα Λέμα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Αττικής, Λεωφ. Συγγρού 98-100, 11741 Αθήνα
Προϊστάμενο κ. Δημήτρη Δρόση
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Πελοποννήσου, Τέρμα Ερυθρού Σταυρού, 221 00 Τρίπολη
Προϊστάμενο κ. Αντώνη Ψαράκη
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, 10 χλμ. Μυτιλήνης - Λουτρών, 811 00 Μυτιλήνη
Προϊστάμενο κ. Γεώργιο Πλακωτάρη
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, Σ. Καράγιωργα, 84100 Ερμούπολη
Προϊστάμενο κ. Αντώνιο Βουτσίνο
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Κρήτης, Δουκός Μποφώρ 7, 712 02 Ηράκλειο
Προϊσταμένη κα Μαρία Κασωτάκη

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ, Λεωφ. Αθηνών 58 ΤΚ: 10441, Αθήνα
Προϊστάμενο κ Ν. Μανέτα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΑΛΘ, Μιχαλακοπούλου 103, 11527 Αθήνα
Προϊσταμένη κα Ε. Γιόκαλα
- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας Διεύθυνση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού Πολιτικών και Δράσεων Ε.ΤΑ.Κ Μεσογείων 14-18, 115 10 Αθήνα
Προϊσταμένη κα Α. Σπηλιώτη